

11

İnsanın Büyük Sırrı

1. Bizi Biz Yapan Beyin

1 Okuyalım, işaretleyelim

Sanatçı Erkekler

Tarih boyu erkek mesleği denince genel olarak fiziksel güç gerektiren işler anlaşılır. Ancak ruhsal ve duygusal özellikler ile hayal gücünün öne çıktığı bazı işlerde yine erkeklerin sayısının fazlalığı dikkat çekmektedir. Ressamlık, bestecilik, orkestra şefliği gibi.

Şüphesiz tarih boyunca bir çok kadın ressam çok önemli eserler yaratmışlardır. Ne var ki müzeler ve değerli koleksiyonlara bakınca kadın sanatçıların eserlerinin azınlıkta kaldığını görüyoruz. Hadi Rafael, Rembrandt gibi ustaların yaşadıkları çağlarda kadınların sosyal konumları nedeniyle resimle uğraşmaları zordu diyelim, ama Dali ve Picasso gibi yakın tarihlerde yaşamış ressamların zamanında böyle bir zorluk yoktu. O halde bunun başka bir sebebi olmalı.

Aynı şekilde niçin dişi bir Mozart veya Beethoven yok? Müziği yorumlayan kadın şarkıcılar, piyanistler, kemancılar veya orkestradaki tüm kadın elemanlar erkeklerden aşağı kalmaz hatta kendi branşlarında dünya çapında başarılı olabilirlerken niçin orkestra şeflerinin hemen hemen hepsi erkek? Acaba hala birçok orkestrada çoğunluğu oluşturan erkek elemanların, başlarında kendilerine doğru elindeki çubuğu sallayıp duran bir kadının idaresine girmek istememelerinden mi?

Sadece bu kadar da değil. Mimarlık ve mühendislik gibi tasarım ağırlıklı işlerde niçin erkeklerin sayısı fazla? Hatta kadınların günlük yaşamlarında en çok zaman ayırdıkları iş yemek pişirmekken ve erkeklerin yüzde doksanı yumurta kırma bile beceremezken niçin dünyanın en büyük yemek ustaları, gurmeleri, aşçıbaşları hep erkek?

Tüm bu sorulara beyin araştırmacıları ve psikologların üzerinde anlaştıkları bir açıklama var. Onlara göre işin sırrı beyin sağ ve sol yarımkürelerinde. Her iki yarım küre farklı becerileri kumanda ettikleri gibi cinsiyete göre erkekler

sağ, kadınlar ise sol yarımkürelerini daha fazla kullanıyorlar.

Aslında yeni doğan çocukta her iki yarımküre de 'sağ'dır. 2 yaşına varmadan bu yarımkürelerden biri 'sol' olur yani konuşma merkezi ortaya çıkar. Erkek çocuklarda 6, kız çocuklarda 13 yaşında beyin asimetresi tamamlanır. İnsanlar yaşlandıkça iki yarımküre arasındaki bu görev farkı yine azalmaya başlar. Şüphesiz sağ ve sol beyin fonksiyonları insandan insana da farklılıklar gösterir.

Kadınların daha çok kullandıkları beyin sol yarımküresinde konuşma ve iletişim merkezleri bulunmaktadır. Bu nedenle her yaş grubunda yapılan deneyler sonucunda kız çocukların konuşmayı daha önce becerdikleri, çevreye daha iyi uyum sağladıkları, okullarda, iletişim, sosyal ve politik alanlarda daha başarılı oldukları saptanmıştır.

Erkeklerin daha çok kullandıkları beyin sağ yarısı ise, analiz, sentez, bir olaya tümüyle bakış gibi görevleri yüklenmiştir. Yani ayrıntıları göz önüne almadan özetlersek, ilk bakışta birbirlerinin aynıymış gibi görünseler de, sol yarımkürede sezgi gücü, sağda ise analiz gücü egemendir. Sol beyin olayları tümdengelim, sağ beyin ise tümevarım ile inceler.

İşte bu nedenle sağ beyin fonksiyonlarının gerektiği işlerde erkekler daha başarılı olmaktadır. Şüphesiz bu bir genellemedir. Kadınlar arasında orkestra yöneten, opera besteleyen sanatçılar, Marie Cruie gibi iki kez Nobel ödülü kazanarak bilim tarihine geçmiş olanlar da vardır. Ancak yine de tüm bu branşlarda erkeklerin sayısının kadınlardan fazla olduğu da bir gerçektir.

Metinde değinilmemiştir:

- Erkeklerin bazı mesleklerde sayıca fazla olmalarının nedenine.
- Kadınların sayısının erkeklerden fazla olduğu meslek gruplarına.
- Kadınların daha başarılı olduğu beceriler ve alanlara.
- Erkeklerin beyinlerinin sağ yarıküresinin baskın olma nedenine.
- Bazı meslek gruplarında erkeklerin sayısının fazla olmasının olası nedenlerine.
- Cinsiyete ve yaşa göre beyin yarıkürelerinin gelişimine.

Metinde sözü edilen mesleklerde kadınların sayısının erkeklerden az olmasının olası nedenleri:

- Toplumsal yaşamın getirdiği sosyal kurallar.
- Erkeklerin fiziksel güç gerektiren işlerde daha ön planda olmaları.
- Erkeklerin, kadın egemenliğini tercih etmemeleri.
- Kadınların beyninde bu mesleklerle ilgili becerileri yöneten bölümlerin baskın olması.

Beynin hangi yarıküresinin baskın olduğu _____ göre değişebilir.

- cinsiyete yaşa
- bireysel özelliklere eğitime

	Var	Yok
1. Erkeklerin fiziksel güç gerektiren işlerde sayıca fazla olduğu yaygın bir görüştür.	☐	☐
2. Kadınlar beynin sağ yarıküresinin baskın olarak kullanılması gereken mesleklerde asla başarılı olamazlar.	☐	☐
3. Genellikle kadın beyini olayları bütünden parçaya erkek beyini ise parçadan bütüne ulaştıracak şekilde işlemler.	☐	☐
4. Beynimizin hangi yarıküresinin baskın olduğu beceri alanlarımızı gösterir.	☐	☐

2 Tamamlayalım

- Her şey bu akşamki toplantıya _____ bağlı. Müdür çalışmalarımı beğenirse terfi edebilirim.
- Evlenme yıldönümümüz için eşim _____ çok beğeneceğini düşündüğüm bir saat aldım.
- Şartlarda anlaşsaksak yeni bir işe başlayacağım. Yaptığımız görüşmelere göre bu hafta bana bir teklif _____ bulunacaklar ve ben de kararımı vereceğim.
- O adama güvenilemeyeceğini ilk gör _____ anlamamak için dünyanın en saf insanı olman gerek.
- Hakemin rakip takıma ceza vermesi için yere düşen futbolcu numara _____ sakatlanmış gibi yaptı.
- Sanırım siz Ali Beyi arıyorsunuz ama kendisi bu iş yerinden çok _____ istifa etti.
- Evde Cem Yılmaz'ın gösterileri _____ bir çoğunun DVD'si var.
- Ofiste elektrik kesildiğinden raporların bir kısmı yarın _____ kaldı.
- Bu bilgisayarı ne kadar _____ aldın? Ben de bu _____ alacağım da o nedenle soruyorum.
- O kadar acelesi vardı ki olan biteni bir soluk _____ anlatıp gitti.

3 İşaretleyelim

Eylemler	-E	-dE	-dEn
şüphelen-			
karar kıl			
diret-			
çay-			
hayran ol-			
gerek duy-			
sebepl-			
olanak ver-			
inat et-			
geri kal-			
yatkın ol			
alışık ol			

11.2 Zeka Küpü müsünüz?

4 Tamamlayalım

1. Murat Yıldız programda, belediye başkanlığına seçil *mesinden itibaren* _____ geçen 17 aylık dönemdeki çalışmalarını anlattı.
2. Bu derste İstanbul'un başkent olarak seçil _____ Doğu Roma İmparatorluğu'nda yaşanmaya başlanan siyasi, kültürel, ekonomik olaylar hakkında bilgi verilecektir.
3. Yüksek lisans tez önerisi öğrencinin 2. yarıyla başla _____ en geç 30 gün içinde enstitüye bildirilmelidir.
4. Numara taşıma uygulamasının başla _____ telefon servisimize dört yüz bin abone geçiş yapmıştır.
5. Hesaplarda usulsüzlük yaptığının ortaya çık _____ onu herhangi bir şirketin işe alması mümkün mü sence?
6. Ortaya çık _____ 500 milyon yıl geçmiş olan beyin hala tam olarak keşfedilmemiş, hayranlık uyandırıcı bir mekanizmaya sahiptir.
7. Yapılan sınavı kazananlar, başarı sırasına göre ilgili birimlerdeki boş kadrolara sınav sonuçlarının kesinleş _____ en geç üç ay içinde atanacaklardır.
8. Başarılı futbolcunun Galatasaray'dan ayrılacağına kesinleş _____ pek çok kulüp yıldızın peşine düştü.
9. Sarayın çeşitli birimleri inşa et _____ geçen altı asırlık süre içinde defalarca tamir ve bakım görmüştür.
10. Şehrimiz deprem bölgesinde bulunduğu için, binaların inşa edil _____ mutlaka bir zemin etüdü yaptırılması gerekmektedir.
11. Proje konularının belirlen _____ on gün içinde grup içi görev paylaşımları yapılmış ve peyzaj çalışmalarına başlanmıştır.
12. Sayfa tasarımı ve içeriğinin belirlen _____, kuruluşun kimliğini belirtecek bir ismin bulunması gereklidir.

5 Yerleştirilim

önce • sonra • itibaren • beri • kadar • üzere • sırada • zaman • sürece • gibi • bu yana • ardından

1. Bu ilacı yatmadan bir saat _____ *önce* _____ tok karnına içmeniz gerekiyor.
2. Otelimizin denize bakan ferah terasında sabah kahvaltınızı yaptığınız _____ muhteşem bir manzara da sizlere eşlik edecek.
3. Uzun zamandır aranmakta olan kaçakçılar yurt dışına çıkmak _____ havaalanında yakalanmışlar.
4. Yola çıktığımızdan _____ ağzını bıçak açmadı, aileni bu kadar çabuk mu özledin?
5. Turizm haftası etkinlikleri kapsamında düzenlenen yarışmalarda dereceye giren öğrencilere ödülleri verilmesinin _____, yöresel yemeklerin tanıtımı yapılarak katılanlara ikram edildi.
6. Matematik dersine gireceğim _____ ayaklarım geri geri gidiyor, çünkü derste hiçbir şey anlamıyorum.
7. Bebek, üç aylık olmasından _____ cisimleri kaldırma yönünde ilk denemelerini yapmaya başlar.
8. Babamın işi gereği İstanbul'a taşındığımızdan _____ buraya ilk kez geliyorum.
9. Evin karşısındaki otelin inşaatı bitene _____ ne tozdan kurtulabiliriz ne gürültüden.
10. Ödevini yapmayı bitirdikten _____ bana getir de birlikte kontrol edelim.
11. Kısa bir süre önce ameliyat olan usta gazeteci iyileşir iyileşmez mikrofonu kaptığı _____ yeniden haber peşine düştü.
12. İnsanoğlu var olduğu _____ sanat da var olacaktır, çünkü sanat insan için vazgeçilmezdir.

6 İşaretleyelim

1. Sağanak yağmur başla _____ herkes bir yerlere kaçıştı, sokakta kimse kalmadı.
 -rken -yınca
 -dikça -yacağı zaman
2. Bu sabah müdür ofise gel _____ gel _____ seni sordu, çok acil bir rapor yazılması lazımmiş.
 -ip...-meden -di ... -eli
 -e ...-e -ir ...-mez
3. Canım sıkıl _____ yanıma bir şiir kitabı alıp sahile inirim.
 -dikça -dıktan sonra
 -ip -alı
4. Eşimi ilk gör _____ "Benim evleneceğim insan işte bu!" demiştin.
 -düşümde -düşüm sırada
 -düşüm sürece -dükten sonra
5. Ben araba kullan _____ sürekli konuşup kafamı dağıtma, biliyorsun daha acemiyim.
 -yken -acağım zaman
 -dikça -ınca
6. Mağazamızda kampanyalarımız başla _____ müşterilerimiz %30 arttı.
 -dığından beri -dığı sürece
 -ya ... -ya -
7. Evinizde misafir kal _____ masraflara benim de katılmama izin verir lütfen.
 -mamdan sonra -diğim sürece
 -diğimden beri -acağım zaman
8. Tatile çık _____ evimin anahtarını apartman görevlisine bırakmıştım.
 -mişken -acağım zaman
 -acağım sırada -tığım zaman
9. Doktorunuz söyle _____ olduğunuz ilaçları kesmeyin.
 -diği sürece -rken
 -medikçe -diğinden bu yana
10. Görüş _____ ne kadar değişmişsin, zor tanıdım seni.
 -meyeli -tüğümüzden bu yana
 -eli -tüğümüzden beri

7 İşaretleyelim, özetleyelim

Hafızanız Işıldasın

Doğru Yanlış

1. İnsanlar hafızalarını güçlendirmek için hormon ilaçları bile kullanmakta. Doğru Yanlış
2. Hafıza, beynin öğrenme ve unutmaya alanlarının tümünü kapsamaktadır. Doğru Yanlış
3. Bazı hastalıklar hafıza yoluyla yeni kuşaklara geçebilmektedir. Doğru Yanlış
4. Öğrenmenin aksine, hatırlamak beyinde birden çok alanın kullanılmasını gerektirmektedir. Doğru Yanlış
5. Hafıza beynin iki yarısının ortak şekilde çalıştırılması ile güçlenebilir. Doğru Yanlış

Hatırlama egzersizleri:

- Beynin rutin davranışların dışına çıkmasını sağlamak.
- Ufak tefek işleri yaparken sol eli kullanmak.
- Duyuları geliştirmeye çalışmak.
- Hayal kurarak negatif düşüncelerden uzaklaşmak.
- Her gün geçmişe dönüp güzel anıları akıldan geçirmek.

8 Yanlışı çizelim

1. Sen beni *arar mıydın/aramaz mıydın?* Hangi dağda kurt öldü?
2. Onun ne kadar inatçı olduğunu *bilir miydin/bilmez miydin?* Kafasına bir şey koymuşsa asla vazgeçemezsiniz.
3. Sanki benim kakaolu pastadan hoşlanmadığımı *biliyor muydu/bilmiyor muydu?* O kadar pasta arasından beni sinir etmek için kakaoluyu aldı.
4. "Yaşadığımız sürece umudumuz olmalı." diyen *sen değil misin/sen misin?* Şimdi niye tüm umudunu kaybettiğini söylüyorsun?
5. Bir yalanın beni bu kadar zor duruma sokacağını bilsem en başta doğruyu *söylemez miydin/söyley miydin* hiç?
6. Bu akşam sinemaya *gitmeyecek miydik/gidecek miydik?* Niye pijamalarını giydin?
7. Tam mantomu giymiş dışarıya çıkmaya hazırlanırken kapı *çalmasın mı/çalsın mı?*
8. Bütün hatalarından sonra bir de beni anlayışsız olmakla *suçlamaz mı/suçlar mı?* Sinir oldum.
9. "Birbirimize hatalarımızı söyleyelim." diyen *kendisi miydi/kendisi değil miydi?* Haksız olduğunu söylediğimizde niye alınıyor ki?
10. Arabamı yıkattığım gün yağmur *yağar mı/yağmaz mı,* sinir oluyorum.

9 Yanlışı çizelim

1. Evime gelenler içeriye kadar ayakkabıyla gir *mez mi* _____, çok sinirleniyorum.
2. Tam uykuya dalacakken telefonum çal _____? Neye uğradığımı şaşırdım.
3. Sen böyle jestler yapmayı bil _____? şaşırttın bizi.
4. Sen hiç halden anla _____ Eviden çıkacak durumum olmadığını söylüyorsun sana.
5. Zamanında kazandığın paraları biriktir _____? Böyle ortada kalırsın şimdi.
6. İflas edeceğimi bilsem bu işe giriş _____ hiç?
7. Pınar kürsü de konuşurken birden bayıl _____? Hepimiz şok olduk.
8. Pikniğe gitmek için hepimiz arabaya bindiğimizde yağmur başla _____? Mecburen eve dönmek zorunda kaldık.
9. O kadar işimizin arasında müdür bir de yeni projede bizi görevlendir _____?
10. Akşam yemeği için bize katıl _____?
11. Beni arayıp buluşmak istediğini söyleyen siz _____? Şimdi niye vazgeçtiniz?
12. Balkona çıkınca ne göreyim, bir sürü güvercin astığım çamaşırların üzerinde dur. _____?
13. Böyle yorulacağımızı bilsek yemeğe misafir çağır _____ hiç?
14. Tam uzanıp kafamı dinleyecekken arkadaşlarım arayıp geleceklerini söyle _____?
15. Niye geç kaldın? "Çıkışta hiç vakit kaybetmeden buluşuruz." diye konuş _____?

10 Tümce oluşturalım

1. saatlerimi / raporun / dökül- / sinirimden / çay / harcaayıp / hazırladığım / üzerine / ağlayacaktım
Saatlerimi harcaayıp hazırladığım raporun üzerine çay dökülmesin mi, sinirimden ağlayacaktım
2. ayakkabı / sen / da / bu / kadar / pahalı / kıyıp / bir / al- / parana
3. olmama / kadar / olmakla / titiz / rağmen / şefim / beni / sorumsuz / suçla- / işlerimde / bu
4. varken / sürü / borcum / de / arabayı çarp- / zaten / bir
5. bizim / onların / konuşup / güldüklerini / bil- / hakkımızda / yüzümüze
6. durdurup / hız / yapan / o / araba / trafik polisi / beni / ceza / kadar / kes- / arasında

11 İşaretleyelim

1. Senin ne kadar cimri olduğunu _____? Bugüne bir çay bile ismarladın bana.
 bilmedik mi? bilmemiş miyiz?
 bilmiyor muyum? bilir miyim?
2. Aa, siz böyle salaş yerlere _____. Biz sizi hep lüks yerlerde görmeye alışkınız.
 gelmez miydiniz? gelir miydiniz?
 gelmiş miydiniz? gelmediniz mi?
3. Bir fincan çay _____ lütfen? Daha yeni demledim.
 almadınız mı? alıyor muydunuz?
 almış mıydınız? almaz mıydınız?
4. Benim bu konuda ne kadar hassas olduğumu _____? Niye durup durup aynı konuyu gündeme getirdi?
 bilmiyor muydu? bilmemiş miydi?
 bilmez miydi? bilmedi mi?
5. Hakkımızı arama konusunu birlikte _____? Niye bu kararımız uymayıp beni yalnız bıraktınız?
 konuşmadık mı? konuşmuyor muyuz?
 konuşmayacak mıydık? Konuşmamış mıydık?
6. Filmin en korkunç sahnesinde birden sigortalar _____! Korkudan ödümüz patladı.
 atmıyor mu? atmış mı?
 atmasın mı? atacak mı?
7. Ben konuşurken biri sözümü _____, çok sinir oluyorum.
 kesmedi mi? kesmez mi?
 kesiyor mu? kesmesin mi?
8. Biz her şeyi ayarlamışken Demet Gökhan'ın yanında sürpriz partiyi ağzından _____. Hepimiz donakaldık.
 kaçırmamış mı? kaçırmamasın mı?
 kaçırmıyor mu? kaçırmaz mıydı?
9. Yolda yürürken bir de ne göreyim, Kenan ve Jale yolun ortasında bağıra çağıra kavga _____?
 etmemişler mi? etmiyorlar mı?
 etmeyecekler miymiş? eder miymiş?
10. Koskoca şehirde o kadar yol yürüdükten sonra bir de baktık ki, en sevdiğimiz lokanta borç yüzünden _____?
 kapanır mı? kapanmamış mı?
 kapanmıyor mu? kapanmayacak mı?

12 Yeniden yazalım

1. Ben senin ne yapmaya çalıştığını anlıyorum.
Ben senin ne yapmaya çalıştığını anlamıyorum

2. Siz bizim sözümüzü dinlemezsiniz, ne odu da fikrinizi değiştirdiniz?

3. Senin bu kadar üzüleceğini bilseydim para konusunda şaka yapmazdım.

4. Bu kadar masraf yapacağını bilsem ikinci el araba almazdım.

5. O kadar işimiz arasında şeker kavanozu yere düştü, hepsini ek tek toplamak zorunda kaldım.

6. Siz bizimle hiç dışarıya çıkmazdınız. Diğer arkadaşlarınıza ne oldu? Anlaşamadınız mı?

7. Herkese anlatacağımı bilseydim ona sır vermezdim.

8. Her zaman "Randevularınıza sadık olun." diyen sendin. Ne oldu da, bu kadar geç kaldın?

9. Uyutmak için o kadar uğraştığım oğlum yatağına yatırır yatırmaz uyandı.

10. Seninle iş çıkışı bir kahve içmek için sözleşmiştik. Nereye gidiyorsun?
